

sam committere, quin prius præfigat quatuor, aut sex menses Ordinario ad expediendam causam.

105 Unde debet apparere de culpa, & de negligentia Ordinarii, ex quo sequitur, quod si causæ expeditio longius protrahatur ex quocunque capite, quam ex Ordinarii negligentia, tunc non est locus avocationi, ut si propter causæ gravitatem, si propter partium malitiam, vel Procuratorum cavillationes &c. ad latè allegata per Barbosā ad dictum c. 20. num. 14.. & seqq., ubi nu. 16. ad convincendam negligentiam Ordinarii, an requiratur una, vel plures protestationes remissive ad allegat. 81. num. 9. in fine de officio, & potestate Episcopi, Sacra de appellat. q. 17. ampliat. 16. num. 50., ubi quod requirantur tres præmonitiones, vel una pro tribus, idest tres unico contextu factæ, Rota coram Ortembergō loco infra citando num. 2.

106 Hinc sequitur, quod Episcopus non cōvincatur de negligentia per viam quærellæ, sed per præfixionem termini. Abbas in c. post quam de elect. in fine, & in c. 2. nu. 12. de concess. prebend., Marchesan. de commiss. super desertionem causarum p. 2., ubi, decis. Ortembergi. num. 3. folio mibi 84.

107 Tandem Episcopus negligens aquirere hæreditates, aut legata relicta Ecclesiæ suæ peccat, maximè quo ad successiones, quæ de Jure inducuntur, quando Episcopus est regularis, quia tunc aquiritur Ecclesiæ ipso Jure Barbosa in c. Statutum 18. q. 1., Capitulibus controversia 30. §. 4. Vetus. idem habet, Burat. decis. 643.

108 Clari Juris est, quod fideles prohibentur audire sacra per Sacerdotem notorium concubinariū celebrata, vel sit notorius Juris, vel facti: c. nullus c. Præter hoc dīst. 32., sed D. Thom. quodlibet xi. art. 8., querit, quid si Episcopus negligat eum corripere, sed tolerat, vel timore ductus, vel muneribus excæctatus, vel quia omnino curam negligit, an negligentia Episcopi in deturando hujusmodi concubinatū pariat hunc effectum, ut iceat fidelibus ejusdem concubinarii interesse officiis, & resolvit non licere, tum quia ex parte Episcopi negligentia illa non excusat, quin teneatur redere rationem de animabus illis, & de scandalo, ac cæteris malis, quæ ex inde sequuntur, neque ex parte populi, quia dum lo-

quimur de concubinatu notorio bene constat, aut conitare debet fidelibus, quod Episcopus negligens de sua negligentia culpatur, ita & ipsi ex negligentia Episcopi, non possunt exculpationem legitimam eruere, ut clare declaratur in c. *Vesta duxit*, & c. *quæsum de cobabit*. Cleric., & mulier., ubi quod tolerantia Episcopi eatenus excusat fideles, quatenus concubinatus Sacerdotis non est notorius, sed aliqua tergiversatione celari potest, secus ubi notorius est.

Notandum tamen est, quod notorietas facti, intelligitur de notorietate facti denunciati, ut habetur per Extrav. ad evitanda &c., editam à Martino V. in Concil. Constantien., & à Leone X. in Concil. Lateran. confirmatam: Propterea si Sacerdos non sit denunciatus, talis obligatio fidelibus nō appetat; ut præter Fagnan. in cap. *vestra de cobab. cler.* num. 17., docent communiter

Suar. p. 3. tom. 3. disp. 18 sec. 1. §. secundo est obseruand., Henr. lib. 9. cap. 25. num. 12. Layman. lib. 1. tr. 5. p. 5. cap. 4. nu. 11. vers. His adde, Navar. de panit. distin. 6. cap. 1. §. labore, Tolet. Instruc. Sacerd. lib. 1. cap. 12.

109 Altera est quæstio non contemptibilis, utrum ex permissione, & licentia saltē tacita Episcopi, quæ negligentiam importet, liceat Clericis maximè in ordinibus Sacris constitutis in publicis spectaculis profanis musica carmina decantando Uulgō dramata musicalia, partes assumere, & recitare, puta personam Principis, vel Jovis, Mercurii, & similes representando, ita ut saltē Episcopus tacitè permittendo, non prohibendo, non repræhendendo, non puniendo, non sit negligens, vel potius è contra tacendo, & non prohibendo negligentia culpa notetur, & quatenus &c. an sit culpa gravis, & mortal is, an lev is, & venialis.

110 Et videretur forsitan dicendum Episcopū tacendo, & permittendo nullam incurrere culpam, tum quia praxis docet, quod frequenter apud Principes, & magnates, hujusmodi musicalia dramata recitantur Sacerdotes in arte musica peritiores invitantur, vel ut tamquam in arte magistri disponant sonoro metro carmina à poetis cōposita, vel ut recitent in scena, neque apud fideles, & pietate insignes viros de hoc, aut scandalum, aut scrupulum faciunt. Tum quia talia dramata musicalia non

non sunt spectacula, quæ notent recitantes infamia, ut notant comedie; tum quia honestis carminibus, honesto ornatu, que mores corrumpere non valent, representantur; Tum quia existimatur prudentum iudicio, tunc magis elucere, & ostentari peritiam artis musicæ, & virtutem Euterpe, ibi potissimum locum habere; hinc ad talia musicalia spectacula solent convenire ferè semper honestissimæ Matronæ, mundæ virgines, quia communis calculo creditur abesse, quæ bonos mores comaculent, immò, & ex hyerarchia Ecclesiastica de omni gradu, & dignitate ad ea convenire conspiciuntur, neque Episcopi, aut puniunt, aut conqueruntur, licere ergo suaderi potest, & consequenter Episcopos non teneri, aut prohibere, aut punire, tolerando pariter negligentia non posse notari.

111 Fateor, heu dolenter, fateor, sacros ministros, quandoque in theatro decantasse, ex eo tamen non posse assumi argumentum, quod licet fecerint, neque quod Episcopi non corrigentes, non prohibentes, gravi careant culpa, nam omnimodo illicitum est, & sacræ canonibus prohibitum, quia contra honestatem ordinis Ecclesiastici, & quia sacræ Sacerdotis dignitatem valde dehonestat, ut habemus in c. *Cum decorum de vita*, & bon. Cler., certum est enim, quod ista dramata profana musicalia, & theatralia dehonestarent Ecclesiæ, si in ea recitarentur, quia diminuerent, & fæderent Sanctitatem loci, in quo sacrificia summo, & vero Deo celebrantur, de quo scriptum est, *Domus mea Domus orationis*, quanto magis dehonestant Sacerdotis personam, in quo sanctitas, & honestas major requiritur, dum ipse Sacerdos sacra pertractat, & loci sanctitas ordinatur ad sanctitatem Sacerdotis, id est scriptum est *locus iste Sanctus est in quo orat Sacerdos*.

112 Solum permittitur Clericus rerum piarum representationes facere, ut solemnitatum fidei nostræ, passionis D.N.J. Christi, vita alicuius Sancti, quia ista potius inducunt spectatores ad compunctionem, quam ad lasciviam, vel risum, & voluptatem, *Bullet. de disciplina Clerical. §. 25. n. 10.*, *Ricciul. de personis*, quæ in statu reprobo versantur lib. 5. c. 6. per totum.

113 Tum quia valde de honestat dignitatem

Sacerdotalem exire in publico Theatro ad Populi delectationem causa questus, dum Sacerdos voce, vita, & moribus debeat esse Dei minister, non mundi, nec vanitatum operator, *tex. elegans in c. Nullus Presbiterorum dīst. 44. post medium ibi* (*Nec plausus, & risus inconditos, & fabulas inane* ibi referre, aut cantare presumat) ita ut Hieronym. lib. 3. coment. ad c. 5. epistole ad Efferios, notet, quod in Ecclesia neq; moduli Theatrales, & cantica sint audienda, nec in tragediorum modum gutur, & fauces dulci medicamine linienda, & tamen tragediorum modis licet lasciviam non præferat, prohibetur locis, & personis sacris, & D. Thom. 2. 2. q. 91. art. 2. ad secundam explicando tex. D. Hieronymi dicit, id est prohiberi cantum tragediorum modo, quia Sacerdotes canerent, non propter devotionem, sed propter ostentationem, & delectationem provocandam, indicens ergo multo magis est Sacerdoti canere in Theatro, ubi solum ad ostentationem, & delectationem populi audientis, lucri gratia debeat, & cum corporis gestu, & motu ad hujusmodi finem concinato *Barbosa de Univers. Jur. Eccl. lib. 2. c. 3. n. 15.*

114 Tum quia in Theatrum ingrediuntur ad publicum aspectum, alienam effingentes personam, sicut personati, & larvati, quod omnino Sacerdotalem dignitatem dehonestat, c. *cum Decorem de Vita*, & bon. Cler., *Barbosa de univer. Jur. Eccl. lib. 1. c. 40. num. 64.*, *Ricciul. de Jure personarum in reprobo statu versantium lib. 6. c. 4. num. p. ubi num. 2.*, si omnino illicitum est, quod habitus Clericalis induatur à larvatis per locum, quia nimis habitus Sanctitas dehonestatur, multo magis si persona Sacerdotis larvam ipsam assumat personatus autem, & larvatus dicitur, qui foris aliud ostendit, & intus aliud sentit, *Ricciul. d. lib. 6. c. 1.*, dum ergo Sacerdotes in Theatro, vel Principis, vel Jovis, vel alterius assumunt, & representant personam, foris aliud ostendunt, quam intusint, & sentiant, unde mendacium facto exprimit ad populum delectandum: *Bullet. disquisit. Cleric. de disciplina Clericali §. 23. num. 7.*, & seqq.. Mimi enim ars est effingere alienos mores ad delectandum, *I. Mimæ C. de Episcopali audient ubi Barbosa num. 3.*

115 Hinc est, quod tales in scena mendaciam hujus-

hujusmodi repräsentantes, & populum delectantes, prohibentur ad ordines promoveri c. Maritum dist. 33., & certum est, quod participant de Histrionatu, & hujusmodi recitatio musicalis in Theatro est veluti species sub histrionatus arte, tamquam sub genere, unde de illius natura, atque ignominia participant.

¶ 116 Tum quia non deest, etiam in Theatrali spectaculo, & illo musicali cantu infamiae nota afficiens congregatos ipsos recitantes, & canentes, dum inter ipsos mulieres cantatrices de honestate suspecte congregantur in opere, quarum conversatio omnibus viris reputatur maximè periculosa, sed & Sacerdotibus pessima, & omnino fugienda, nam si Paulus i. ad Corinth. c. 11. jussit mulieres velato capite ingredi Ecclesiam propter Angelos, idest ne Sacerdotes in mulieres faciem intuentes invitarentur ad prevaricationem c. Mulier il. 2. 33.

¶ 117 q. 5., Bellet. dicto tit. §. 8. num. 31., multò magis invitarentur in Theatro canentes, dum non solum faciem detectam feminorum, sed eas stantes ornatas, comptas, pluries ad libitum, & aspicerent, & alloquentur, quod certò grave periculum honestatis importat.

¶ 118 Tum quia Sacerdotes ad hujusmodi theatralia invitati, pretio conducti, locant operas suas ad populum vanè delestantū, quod indignum, & indecens est, atque character Sacerdotalis in tali famulatu vilescit.

¶ 119 Nec prætereundum, quod, qui videbunt, & audierunt Sacerdotem in theatro sub persona Jovis, Mercurii, vel etiam gentilium Regum canentem, si postea ad altare viderint celebrantem, soleant deridentes dicere, audiri Missam Jovis, Mercurii &c., itaut tota misterii devoutio vertatur in risum.

Quare non video quomodo possit Episcopus sine gravi culpa hoc negligere, & tacitè permettere Sacerdotalem dignitatem grandi hac fæditate dehonestari; tanto gravius si positivo consensu approbaret.

¶ 120 Considerabile tandem est, quod ait D. Jo. Chriſt. homil. 3. in Act. Apoſt. nempè (non arbitror inter Episcopos, & animarum Reſtores multos esse, qui ſalvi fiant, sed multo plures qui pereant, non tam propriis peccatis, quam alienis, que non curarunt; Quod po-

tissimum verendum est in iis, qui non intrarunt per Ostium, sed per ambitum, & per alias vias non rectas, nam etiam si videantur præferre bonos mores, tamen difficile est ut bono per agantur exitu quæ malo sunt inchoata principio, c. Principatus i. q. 1. c. Miramur dist. 61. sicuti oraculo Pontificio scriptis Sanctissimus Leo Pontifex bnius nominis primus.

¶ 121 Et Sanctus Carolus Borromeus, quem pastoralis sollicitudo glorioſum effecit, in Epistola ad Battoreum Cardinalem sic scribit (Curabis familiam tuam castam, nec patieris inter domeſtos tuos quem piam vivere, cuius, non modo Impudica ſint facta, ſed cuius etiam non ſint verba, & mores ad modum pudici, beataque domi probatae Vita, Viros, qui in hac rem invigilent, & qui ſe crebro de domeſtico rum. Vita commone faciant) ex his dictans, quomodo potuiffet alienis culpis non pregravari.

¶ 122 Super eſſet modo investigandum qualiter, & quando Episcopus incurreret negligentia culpam, non reparando Ecclesiā, vel Domum Episcopalem, tenetur enim Episcopus ex fructibus ſuā mense hujusmodi reparations facere, clara Juris diſpoſitione in cap. 1. c. de bis de Eccles. edif., & conſirmavit Sacroſanctum Concilium Trid. ſeff. 21. c. 7. de reform.

Et quidem quando redditus Mensæ, ſunt pingues, & ſuper ſint ultra necessariam Episcopi fuſtentationem, tunc certum, & indubitanter afferitur per omes ſcribentes, quod notanter habetur ad litteram in d. c. de bis de Eccles. edificandis.

Sed quando nam redditus ſuper eſſe, & ſuper fluere necessariam Episcopi fuſtentationem adhuc queſtio eſt, nam aliquibus viſum eſt redditus ſuperexcedere, ſi ſuperexcedant congruam à Concilio Tird. taxata in mille pro Episcopo, centum pro Parocho ſeff. 24. c. 13. de reform.

Verum duæ adhuc infiſgunt difficultates, prima, an immutabiliter verum ſit, ſumma illam taxatam generaliter in omnibus Episcopatibus eſſe tenendam, vel potius variari poſſe, augeri, & diminui juxta locorum, personarum, & temporum circumſtantias, ſicque arbitrarium ſit Judici hanc congruam taxare, pro ut dixit, Rota decif. 351. num. 3. p. 18. recent. Pignatelli. tom. 8. consult. 60. n. 12. & ſeqq. Arbitrarium eſſe

Pars Secunda. Artic. XVII. 241

eſſe Judici, ita tamen ut in dubio, an aliiquid ſuperfiſit nec ne, inclinandum potius ſit favore Ecclesiæ, ſcilicet non excedere neceſſaria, ut notarunt Bellet. de Clerico debitore §. 16. num. 2., & ſeqq. glos., & D.D. in c. extirpanda de præbend. Rebus de congrua portione num. 61., & ſeqq., & num. 80., Rota in Murana Congrua p. 13. rec. decif. 347. num. 7., & in Valisoleitana congrua decif. 10. num. 4., & ſeqq., decif. 112. num. 5., & ſeqq. p. 19. recent.

¶ 123 Ideo plures Rota taxavit in quibusdam Episcopatibus in ſcutis 700., decif. 23. nu. 1., II., & 12., decif. 351., & decif. 389. num. 1. p. 18. recent., ubi allegantur aliae deſciones concordantes, quam eſſe minorē, quam taxari poſſit dixit Rota ead. decif. 389. num. 18., & 19.

Rutilius Benzonus Episcopus Lauretanus, & Recanatenſis in ſuo ſpeculo Episcoporum libro 2. q. 2. art. 3. in ſeptima coniſuſione in fine prime ſequellæ, ait, loquendo de taxa conciliari in mille ſcutorum (Judicarunt patres illi in synodo, prædictam ſumam neceſſariam eſſe ad fuſtentationem Episcopi, & hodie vix cum ducētis ſupra mille frugaliter vita Episcopi peragi poſteſt, ut experientia magistra iſum eruditiv, videantur quæ ſcripti in art. de Negligentia Parochorum à n. 41., & pluribus ſequentibus.

¶ 124 Multa de negligentia Episcoporum legimus in Epifola ſeptima Beati Clementis Papæ ſcripta ad Jacobum fratrem Domini de ſacratis veſtibus, vel vaſis, quam qui attente perlegerit maturius noverit, quæ mala opere tur negligentia in ſacris Episcopis.

Erit negligens, & graviter peccabit Episcopus, qui attente non curaverit, cauſas miſerabilium perſonarum eſſe expediendas celeriter, ad notata per Medinam de penitentia lib. 1. cap. 16. §. 1. & poſt eum Jo. Maria Novarius tract. de privilegi. miſerabilium perſonarum privilegio 82., quod non ſolum ha-bet locum in cauſis criminalibus, de qui-bus debet frequenter inquirere, & etiam carceres Visitare, vel visitari facere, ut im-pleat illud opus miſericordiæ, de quo in ſupremo Judicio Christus Judge eſt dicturus, in carcere earum, & non veniſtis ad me, ſed etiā in cauſis ciuilibus, in quibus multoties ſuc-cumbit, qui non habet unde ſolvat advoca-tis, procuratoribus, & notariis, & ſi con-tingat, quod legata pia negligantur, ut no-raro, in legatis annuis miſſarum pro ani-

mabus purgatoriī, quorum implementum poſt aliquos annos omittitur, vel ex obli-vione, & mutatione, aut ſucceſſione he-reduum Juniorum, vel ex ignorantia, aut quocumque ex alio capite, tenetur ipſe Epifcopus etiam propriis expenſis Implemen-tum curare, poterit tamen expenſas repe-tere, quia gemit rem utilem etiam ipſis ani-mabus purgatoriī.

¶ 125 In confirmationem ſupradictorum om-nium referam ad litteram particulam Epiftolæ quartæ Damasi Papæ registratæ in pri-mo Volumine conciliorum, cuius verba de Epifcopis negligentibus, & aliis officiis com-mittentibus, ut ipſi ſecularibus negotiis va-carent, ſunt hæc (Illi namque Epifcopi, qui talia ſibi praefumunt, videntur mibi eſſe mere-tricibus ſimiles, quæ ſtatiu, ut pariu, infa-ntes ſuos aliis nutribus tradunt Educando, ut ſuam citius libidinem explere valeant, ſic, & iſti Infantes ſuos, idest populo, ſibi commiſſos, aliis educando tradunt, ut ſuas libidines explē-ant, idest ut pro ſuo libitu ſecularibus curis in-bient, & quod unicuique Viſum fuerit liberius agat, pro talibus etiam anima negliguntur, oves pereunt, morbi crescent, heres, & ſobisma-ta prodeunt, Ecclesiæ deſtruuntur ſacerdotes vi-tiantur, & reliqua mala proveniunt; Non ta-liter Dominus docuit, nec Apoſtoli Inſtituerunt, ſed ipſi qui curam uifciunt, ipſi peragant, & ipſi proprios manipulos domino repreſentent, nam ipſe ouem perditam diligenter queſiuit, ipſe in-venit, ipſe propriis humeris reportavit, atque in tantum dilexit, ut etiam animam ſuam, mu-ltas uifinens injurias, multa opprobria, multa-que paſſiones, pro nobis traderet, quid nos mi-le-ri, & deſſides dicturi ſumus, qui etiam pro ovi-bus nobis commiſſis curam impendere negligimus, & aliis educandas tradimus. Corrigantur hæc fratres neceſſe eſt, quia qui plus laborat, ma-jorem mercedem accipiet, hæc Summus, & Sanctissimus Pontifex Damasus.

¶ 126 Complacuit divina Bonitati revelare ſer-vo ſuo Ioanni Apoſtolo Apocalypſi cap. 2. ali-quas omissiones Epifcoporum, quæ ſibi di-ſplicebant, poſt quam enim laudaverat An-gelum idest Epifcopum Ephesi de zelo, & pa-tientia, addit; ſed habeo adverſum te, quod charitatem tuam primam reliquiſi, memor eſto itaque unde excideris, & age penitentiam, & prima opera fac, ſin autem venio tibi, & mo-vebo candelabrum tuum de loco ſuo, niſi pa-ni-tentiam egeris.